

Program za prevencije zlostavljanja djece (CAP)

Što je CAP?

CAP (Child Assault Prevention) program je jedan od najučinkovitijih programa primarne prevencije zlostavljanja djece. Polazi od stava da je znanje najučinkovitiji oblik borbe protiv zlostavljanja djece. Program se temelji na tome da se djecu poučava o stvarnostima napada, što mogu učiniti ako se nađu u opasnoj situaciji i kome se mogu povjeriti.

Zlostavljanje djece vrlo je težak problem koji uzrokuje brojne teške posljedice na njihov razvoj. Izloženost djeteta fizičkom, emocionalnom ili seksualnom zlostavljanju predstavlja traumatsko iskustvo koje ostavlja duboke ožiljke. Sve države koje brinu o dobrobiti svojih građana, a osobito djece, prepoznale su kao jedan od svojih prioritetnih zadataka razvijanje prevencije zlostavljanja. Tako je i **Vlada Republike Hrvatske u Nacionalnom planu aktivnosti za prava i interese djece od 2006. do 2012.** godine definirala prevenciju kao jedan od ključnih ciljeva u području zlostavljanja i zanemarivanja djece, uključujući u provođenje mjera pored državnih institucija i organizacije civilnog društva.

Statistika:

- jedna od četiri djevojčice i jedan od 5-7 dječaka prije svoje 18. godine iskuse neki oblik seksualnog zlostavljanja
- među zlostavljanom djecom preko 80% njih zlostavljale su osobe koje ona poznaju i vjeruju im!

CAP program

- poučava djecu njihovim elementarnim pravima da budu sigurna, jaka i slobodna,
- informira ih o tome kako prepoznati opasne situacije i poučava strategijama kojima će povećati svoju sigurnost i na taj način smanjuje njihovu ranjivost koja proizlazi iz:
  - nedostatak informacija o mogućim opasnostima i što mogu učiniti da se zaštite
  - njihove bespomoćnosti i nesamostalnosti te ovisnosti o odraslima
  - izoliranost od izvora podrške i pomoći

Uobičajeno upozoravanje djece o tome što ne smiju činiti i kojih se mjesta moraju kloniti, te sudsko gonjenje počinitelja, premda potrebno, ipak ne predstavlja istinsku prevenciju jer ih ne čini niti sigurnijom niti manje ranjivom. Primjerice, ne štiti ih od zlostavljača koji su im poznati!

CAP program poučava djecu efikasnim preventivnim strategijama koje počivaju na dječjim sposobnostima a ne na ograničavanju tih sposobnosti. Djeca moraju znati koje stvari mogu učiniti ako se nađu u opasnoj situaciji i s kim o tome mogu razgovarati.

I ove ped.godine CAP program provode 3 posebno educirana CAP tima. Program se realizira u veljači i ožujku sa djecom u godini pred polazak u školu(6-7g.)

Program se provodi u tri koraka:

1. radionica za osoblje vrtića
2. radionica za roditelje
3. radionica za djecu

Radionica za osoblje vrtića

Cilj joj je senzibiliziranje svih zaposlenika za problem zlostavljanja, upoznavanje s potrebom i obvezom odraslih osoba da zaštite djecu te upoznavanje sa zakonskim obvezama odraslih u slučajevima zlostavljanja.

Radionica za roditelje

Roditelje se upoznaje s problemom zlostavljanja, koliko je učestala, tko su žrtve, tko su nasilnici, kakve posljedice ostavlja, kako prepoznati zlostavljano dijete, kako pomoći da se zaštite od zlostavljanja, kako razgovarati s djetetom koje obznanjuje zlostavljanje.

Radionica za djecu

Djecu se poučava njihovim pravima, uči ih se da prepoznaju opasne situacije i poučava ih se na koje načine mogu povećati svoju sigurnost i zadržati svoja prava. Radionica započinje razgovorom o tri osnovna prava svakog djeteta: da bude sigurno, jako i slobodno. Primarni voditelj razgovara s djecom i uvodi ih u temu. Ostala dva člana tima nakon toga igraju uloge.

Prorađuju se sljedeće situacije:

1. dijete protiv djeteta
2. odrasli stranac protiv djeteta
3. poznata odrasla osoba protiv djeteta

Svako igranje uloga odvija se dva puta. Prvi igrokaz predstavlja djeci osobu koja nema razvijene vještine za prevenciju napada. Nakon toga igrokaza slijedi grupna diskusija koja kod djece osvještava koje sve strategije obrane mogu upotrijebiti te ih se uči strategijama samoobrane, traženja pomoći od odraslih osoba i zalaganju za sebe. Ponovo se izvodi igrokaz, a u igrokazu se ovoga puta primjenjuju nove strategije koje su djeca upravo naučila. Kako bi djeca uvježbala nova ponašanja, pruža im se mogućnost da i ona sudjeluju u igrokazu, glumeći u podržavajućim ulogama.

Na kraju radionice u igrokaz se uvodi i odgajateljica koja igra samu sebe. Odgajateljica je u ovom slučaju u ulozi odrasle osobe u koju dijete ima povjerenja i kojoj se može požaliti. Takav pristup djeci pruža mogućnost vizualiziranja onoga što bi se dogodilo kad bi s nekim trebali razgovarati o problemu.

Nakon odrađene radionice djeca porazgovaraju o svojim dojmovima te o tome jesu li bili u situaciji da im je netko pokušao oduzeti njihova prava, odnosno jesu li bila zlostavljana. Kasnije tijekom godine odgajateljice ponavljaju s djecom naučene strategije.

Što se djecu konkretno uči?

- **da jasno i glasno kažu ne onome tko ih pokušava ugroziti**
- **da u opasnosti pobjegnu na najbliže sigurno mjesto**

- da viču što glasnije mogu i ne prestaju dok nisu sigurni
- da traže pomoć odraslih u koje imaju povjerenja uvijek kad se osjećaju nesigurno, zaplašeno, uznemireno nečijim ponašanjem i da to nije tužakanje
- da traže pomoć vršnjaka
- da uvijek budu u sigurnoj udaljenosti kad razgovaraju s nepoznatim osobama
- da nikada ne prihvaćaju poklone, obećanja, ponude za uslugu koja zahtijeva od njih ulazak u auto ili stan nepoznate osobe
- da jasno razlikuju dobre i loše tajne
- da se pokušaju obraniti od stranca koji ih je uhvatio (udaranjem u osjetljive dijelove tijela, snažnim povlačenjem za mali prst ako im rukom pritisne usta)
- da se ne upuštaju sami u potragu za neznancem, nego da nastoje što bolje zapamtiti kako je izgledao
- ako ih poznata odrasla osoba plaši i zbunjuje svojim zahtjevima, osobito ako traži da to ostane "mala tajna", nikako o tome ne šutjeti, nego reći odraslima kojima vjeruju i govoriti im o tome sve dok to ne počnu shvaćati ozbiljno

